

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.Oppgave 1) Kapitalismens gjennomslag i Vest-Europa
(1000-1800)

Kapitalisme velger jeg i denne besvarelsen å definere som søken etter fortjeneste eller profit gjennom kjøp, salg, pruting og økonomiske investeringer. En kapitalist er fremtidsrettet og tør å prøve på risikable investeringer etter søken på å øke sin fortjeneste i konkurranse med andre.

1000-tallets Vest-Europa var i oppsplittelse etter føydsamfunnets siste konge var død. Føydsamfunnet hadde tidligere vært en trygg-
het med et samhold og én europeisk enhet. Prestisjen lå i militær makt, og krigere, prester, vasaller og konger var fremtredende roller i et samfunn med streng statlig styre. Den statlige og politiske oppsplittingen førte til store endringer i Vest-Europa.

På 1000-tallet var det Kina som var det økonomiske tyngdepunktet i verden. Statlige ledere som var positive til handel (Song dynastiet), førte til god økonomisk og teknologisk utvikling. Vest-Europa på samme tid ble derimot regnet som et ~~utkantstrøk~~ utkantstrøk i den økonomiske verden, hvor handelsfolk ble sett på med avsky. Men i tiden fremover skulle det vise seg at de to verdensdelene kom til å gå i stikk motsatt retning.

Vest-Europas splittelse førte til at verdensdelene fikk betegnelsen kuppeteppes hvor Europa bestod av 1000 stater i konflikt og konkurranse med hverandre.

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Dette førte til splittelse både innad i de ulike statene samt konkurranse og krig mellom statene. Vest-Europa var preget av kaos og anarki. En maktkamp begynte å utvikle seg mellom de statlige overhodene (konge, pape, adde, keiser), og byens innbyggere.

Som nevnt i innledningen, er konkurranse mellom ulike aktører en fremmede faktor for kapitalisme. Etter mislykkede forsøk på å samle Europa i én enhet (bl.a. Spania) utover 1300- og 1400-tallet, begynte derimot konkurransen mellom statene og tilspisse seg. Kapitalismens forspill var igang. Maktoverhodenes maktkamp gikk på bekostning av adelen som ble sett på som utdatert i krigene hvor teknologisk utvikling sto i sentrum. Adelsens ridlere med rustning og lanser ble ingen sakt for leiehøner med gevær og krutt. Det var nettopp denne konkurransen og opprustningen mellom statene som ble vendepunktet for handelsmenn og kapitalister i Vest-Europa. Behovet for kapital økte kongens avhengighet til handelsfolk slik at han kunne betale sine leiehøner, våpen og utvikling mot andre stater. Personlig økonomi ble sett på som mer positivt enn før, og handelsfolk kom mer inn i bildet.

Det kapitalistiske forspillet førte til et positivt syn på flere områder. Blant annet ble økt profitt sett på som en fordel i protestantiske kirkesamfunn. Calvinistene i Nederland mente

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Det var sammenheng mellom religion og kapitalisme; Folk som drev med foretninger og investeringer som ga økt fortjeneste ble sett på som vellykkede og var blitt frelst av Gud.

I flere land ble den kapitalistiske holdningen sett på som grunnleggende positiv. Land som Italia (noe som viser at det ikke nødvendigvis må være en sammenheng mellom calvinisme og kapitalisme for å oppnå suksess. Italia katolsk.), og Storbritannia var også foregangsland i Vest-Europa. Banker, aksjer og mulighet for lån og privat eiendomsrett (skjøtte) var sentrale ideer i Vest-Europa.

På mange måter ble Vest-Europa en frihavn for handelsmenn og kapitalister over hele verden. Viktig er det å nevne at det i de fleste tilfeller er minoriteter ~~så~~ i ulike land som har tatt på seg rollen som kapitalister. Eks: Dette fordi det var eneste valget. Frihavnen i Vest-Europa førte til at de fikk nye muligheter her hvor kapitalister ble godt mottatt ved de sentrale handelspunktene langs kysten og elvene i Vest-Europa.

Opp mot 1500-tallet har verdens økonomiske tyngdepunkt begynt å bevege seg fra Kina i øst til vestlige del av Europa. Mye tattet var oppspilling, og kaos som har fremmet kapitalismen i Vest-Europa, samt Kinas plutselige stans av sine handels/tributt-reiser etter Zeng He (1433). (I samsvar med teorien om "Becoming full circle", hvor tyngdepunkt er i Europa på 1700- og 1800 tallet.)

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Andreas Aase nevner i sitt kapittel om kapitalismen i Vest-Europa, en teori om fire elementer som er avgjørende for kapitalismens framvekst i Europas vestlige del:

- 1) Flaks med klima
- 2) Grådighet og plyndring
- 3) Fortjent suksess gjennom hardt arbeid
- 4) Støtte av staten

I en gjennomgang av disse fire elementene vil jeg prøve å forklare Vest-Europas videre kapitalistiske vekst frem mot 1800-tallet og den industrielle revolusjon.

1500-tallet er på en måte starten på en ny epoke i det kapitalistiske gjennomslaget. Handelsrevolusjonen kan representere en overgang fra kapitalistisk forspill til handlfest og ~~konstant~~ konkurranse mellom Vest-Europas stater og innbyggere. Tilbake til de fire elementene ovenfor. Hvorfor lyktes europeerne? Det politiske kaoset var åpenbart en utløsende effekt, men ikke ene og alene grunnen. Jeg mener vi også må se på betingelsene europeerne hadde i forhold til andre verdensdeler. Disse kan gå langt tilbake i tid. Klima og natur har vært forutsetninger som gått i Europas fordel. Skifte mellom klima, varme/kulde, har gjort at det har vært mulig å ha god produktivitet i arbeidsinnsatsen uten at en

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

har trepet av varme, noe afrikanske er langt mer utsatt for. Behovet for varme klar om ~~vi~~ vinteren har vært til fordel for tekstilindustrien i Europa som igjen har gitt arbeidsplasser og utdanning. Vinteren også avgjørende for sykdom og epidemier. Kulden dreper bakterier. I et spørsmål om klima og naturs rolle på utvikling og økonomisk framgang, ~~men~~ ^{mener} jeg Jared Diamond's teori om hvorfor noen land er rike og andre fattige, spiller en fremtredende rolle. Diamond mener klima og mulighet for oppdrett av planter og dyr som en nøkkel for statsdannelse og økonomisk og teknologisk utvikling, samt en øst-vestakse som grunnlag for forflytning. På samtlige områder har Europa hatt en stor fordel sammenlignet med andre verdensdeler. Disse huidige forutsetningene har med andre ord grunnleggende ~~betydning~~ betydning for Vest-Europas utvikling. (Isolasjon fører til stagnasjon)

At europeerne var et grådige og et plyndrende folk er det mange eksempler på gjennom historien. Mange mer disse hensynsløse taktene er årsak til europeiske staters økonomi. Slik innledningens definisjon av en kapitalist bli, kan vi kanskje se en sammenheng mellom risikable reverbakter og distige og hensynsløse investeringer. Begge som mål å skaffe seg øst profitt.

Det tredje momentet i Aases bok, "Pantalen", viser til Europas fortjente suksess

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Gjennom hardt arbeid og gode betingelser. De klimatiske betingelsene gjorde at Vest-Europeere kunne arbeide hardt mot sine økonomiske mål.

Et siste punkt, og det som kanskje var mest avgjørende for den kapitalistiske suksessen i Vest-Europa, var statens støtte til handelsmenn og kapitalismen. Fra å være uglestett, neprioritert og utsatt, ble handelsmenn i Vest-Europa ikke bare akseptert, de ble sentrale og viktige bidragsyttere i kongens og statens kamper og konkurranser med andre stater. Statene etter oppsplittingen var svake og kongens avhengighet av kapital sterke. Kongene avsatte adelen, av betydning var læremulighetene fra handelsfolk. Samspillet mellom stat og handel ble stadig sterkere og kongen etablerte lover og regler til fordel for kapitalismen. Handelsmenn fikk friere spillerom og handel basert på etterspørsel ~~og~~ i motsetning til de tidligere langene som gikk etter hvor mye man trodde folk skulle ha. Her har slutten på "skolauget" fått en symbolisk betydning for kapitalismens inntrreden på det Vest-Europeiske handelsmarkedet. (Eide sko ble en form for status).

Den gjensidige avhengigheten mellom konge og handelsfolk førte til en ny "ideologi" i Vest-Europa: Merkantilismen.

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

Merkantilismen fremmet samarbeidet mellom stat og handel og fikk dermed stor betydning i Vest-Europa. Merkantilismen sto for to retningslinjer som skulle fremme økonomisk vekst:

- Fønsere eget marked
↳ Tollbarriere for andre land
- Kolonier viktigere ressurser og handelspartnere
↳ Sikre seg billig ressurser og mineraler samt forpliktet koloniene til å kjøpe fra kolonimarketen.

De to punktene førte til økonomisk og teknologisk vekst opp mot 1800-tallet. Eksplosjoner av nye oppfinnelser og forbedning av gamle (bakterytken, våpen, ur). Smarte, men selv-følgelig hensynsløse (etter europeisk stil), økonomiske og militære (Nemesis) beseiringer over motstandere gjorde Vest-Europa til verdens økonomiske tyngdepunkt på 1800-tallet. Et eksempel er britens opiumskrigrer mot Kina.

Den stadig økende konkurransen mellom de Vest-Europeiske statene gjorde at man som stat ble nødt til å følge den støttende holdningen overfor effektive og produktive handelsfolk og minoriteter. Hvis ikke ville en miste terrang og økonomisk gevinst over til konkurrerende stater. Et godt eksempel på dette er den første statens behandling av hugenotter.

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

Ved opprettelsen og fjerning av deres rettigheter i Nantes-ediktet. (Hugenottene utvandret til bedre forhold)

Eksemplet viser til et høydepunkt i 1800-tallets kapitalisme ved begynnelsen av den industrielle revolusjon. Grunnleggende var samholdet mellom stat og folk som investerte. Dette førte til at bønder ble kapitalistiske og en middelklasse ble opprettet i samfunnet, noe som er nødvendig for kapitalistiske samfunn. Fokusset nå ble for europeerne (i vest) å opprettholde sitt tyngdepunkt. Noe som viser seg vanskelig i senere historisk tid (blir sirkelen rund? → tilbake til Kina). Være fremtidsrettet og ikke la tyngdepunktet bli en sovepute.

Til slutt:

En modell kan illustrere kapitalismens gjennomslag i Europa:

